

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ ТРЖИШТИМА

23.09.2024. – 27.09.2024.

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА БАНКАРСТВО, СЛУЖБА FRONT OFFICE

Сарајево, 30.09.2024. године

**НЕДЈЕЉНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ
ТРЖИШТИМА 23.09.2024. – 27.09.2024.**

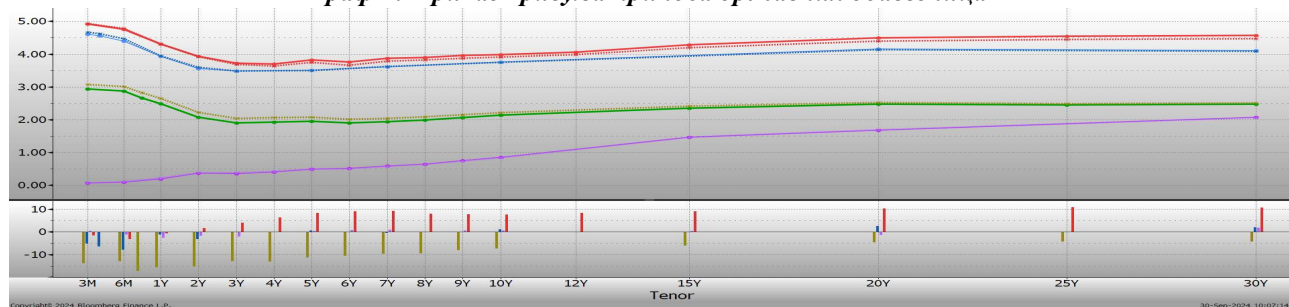
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обавезнице

Приноси	Зона евра			САД			Велика Британија			Јапан		
	20.9.24	-	27.9.24	20.9.24	-	27.9.24	20.9.24	-	27.9.24	20.9.24	-	27.9.24
2 године	2,23	-	2,08	3,59	-	3,56	3,93	-	3,94	0,39	-	0,37
5 година	2,07	-	1,95	3,50	-	3,51	3,74	-	3,82	0,50	-	0,50
10 година	2,21	-	2,13	3,74	-	3,75	3,90	-	3,98	0,85	-	0,85

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Vbillove

Доспијеће	Приноси		
	20.9.24	-	27.9.24
3 мјесеца	3,091	-	2,963
6 мјесеци	3,009	-	2,872
1 година	2,657	-	2,500

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обавезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 27.09.2024. године (пуне линије) и 20.09.2024. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ОЕCD је благо ревидирао навише прогнозу свјетског економског раста за текућу годину, те позвао на веће порезе на имовину и заштиту околиша како би се смањили растући дугови у многим земљама. Предвиђено је да ће свјетска економија расти по стопи од 3,2% у 2024. и 2025. години, што је блага корекција у односу на претходно прогнозираних 3,1%. ОЕCD је напоменуо да ће, како ефекти поштравања централних банака блиједе, смањење каматних стопа и нижа инфлација подстаћи већу потрошњу. Стални пад цијена нафте могао би да додатно смањи глобалну инфлацију за 0,5% у наредној години. Очекује се да ће референтна каматна стопа Феда бити смањена на 3,5% до краја 2025. године, док би референтна каматна стопа ЕСВ могла пасти на 2,25%

ЗОНА ЕВРА

Приноси обавезница зоне евра су смањени, што је посебно било изражено на предњем дијелу криве. Приноси њемачких обавезница су смањени за 8 до 15 базних поена, приноси француских обавезница за 5 до 14 базних поена, а приноси италијанских обавезница 10 до 16 базних поена. Разлика између десетогодишњих њемачких и француских обавезница је поново достигла ниво од око 80 базних поена, највише од почетка августа, након што су инвеститори почели да “вагају“ изазове новог кабинета француског премијера Барниера и његове могућности да под контролу доведе висок дефицит са којим се ова земља суочава. Ниво приноса француских десетогодишњих обавезница је први пут од 2007. године премашио ниво приноса шпанских обавезница истог доспијећа. Гувернер Централне банке Француске Д Гало је изјавио да је хитно потребно да се Француска посвети изазовима питања дуговања јер тржишта обавезница све више шаљу упозорења на ризике.

Одричање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може да наступи као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

Објављивање неколико економских индикатора, посебно података о паду инфлације у Француској и Шпанији на ниво испод 2%, утицало је на то да тржишни учесници повећају вјероватноћу смањења каматних стопа ЕСВ на предстојећој сједници у октобру. Ова вјероватноћа на тржишту новца првобитно је повећана на око 60%, да би у петак износила преко 80%. Поред инфлације, на повећана очекивања смањења каматних стопа утицали су и слаби РМІ индекси објављени за зону евра, који су указали на пад економске активности. Ројтерс је објавио да се, након што су објављени слабији од очекиваних економски подаци, дио чланова УВ ЕСВ залаже за смањење каматних стопа сљедећег мјесеца. Првобитно се чинило да је смањење каматних стопа у октобру мало вјероватно, након објављених слабих прогноза економског раста и очекиваног смањења инфлације. Ипак, разочаравајући РМІ подаци, индекси расположења у Њемачкој, као и успорење раста плата су додатно учврстили разлоге за још једно смањење каматних стопа. У прилог томе иду и пад трошкова енергената и тржишни индикатори који сугеришу дужи период ниже инфлације. С друге стране, други дио чланова УВ је мишљења да су истраживања често песимистичнија од самих података о БДП. Могући компромис чланова УВ ЕСВ би могао да буде да се каматне стопе задрже непромијењеним у октобру, али да се сигнализује смањење на сједници у децембру, иако је то у супротности са стратегијом ЕСВ “састанак по састанак”.

Протеклу недјељу су обиљежиле и вијести о повећаном учешћу италијанске UniCredit банке у власништву њемачке Commerzbank. Почетком недјеље је објављено да је UniCredit, поред већ постојећег удјела у власништву од 9%, уговорила куповину додатних 11,5% дионица ове банке. Након вијести о додатном преузимању власничког удјела у Commerzbank, министар финансија Њемачке Линднер је изјавио да је његова влада одлучила да суспендује продају дионица ове банке јер је изненађујућа куповина од стране UniCredit унервозила инвеститоре. Након тога, влада Њемачке је донијела одлуку да за сада више неће вршити продаје дионица ове банке које се налазе у њеном власништву, те је наведено да их је изненадио начин на који је UniCredit купила додатни пакет дионица, да је то повукло одређена питања и неповољно утицало на јачање повјерења. С друге стране, директор UniCredit Орцел је изјавио да је ова банка дала до знања њемачким званичницима да има интерес за планирану продају дионица и прије него је дошло до извршења. Додао је да UniCredit неће тражити мјесто у управи Commerzbank. Економски институти у Њемачкој очекују да ће економија ове земље забиљежити контракцију од 0,1% у овој години, док је у марту било очекивано да ће забиљежити раст од 0,1%. OECD је објавио прогнозе према којима се очекује да ће економија Њемачке у овој години забиљежити раст од само 0,1%, знатно испод очекиваних стопа раста за Италију, Француску, Шпанију и Велику Британију. Главни економиста ове институције Переира је изјавио да су Њемачкој потребне реформе за побољшање конкурентности, као и да треба смањити бирократију како би се помогло у опоравку највеће европске економије.

Табела 3: Кретање економских индикатора за зону евра

Ред. Бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	РМІ композитни индекс – ЕЗ (прелим.)	СЕП	50,5	48,9	51,0
2.	РМІ индекс прерађивачког сектора – ЕЗ (прелим.)	СЕП	45,7	44,8	45,8
3.	РМІ индекс прерађивачког сектора – ЕЗ (прелим.)	СЕП	52,3	50,5	52,9
4.	Монетарни агрегат М3 – ЕЗ (Г/Г)	АВГ	2,5%	2,9%	2,3%
5.	Стопа инфлације – Француска (прелим.)	СЕП	1,9%	1,5%	2,2%
6.	Стопа инфлације – Шпанија (прелим.)	СЕП	1,9%	1,7%	2,4%
7.	БДП – Холандија (Q/Q) финал.	II квартал	1,0%	1,0%	-0,3%
8.	БДП – Шпанија (Q/Q) финал.	II квартал	0,8%	0,8%	0,8%
9.	Индустријске продаје – Италија (Г/Г)	ЈУЛ	-	-4,7%	-4,4%
10.	Индекс економског повјерења – ЕЗ	СЕП	96,5	96,2	96,5
11.	Индекс повјерења потрошача – Француска	СЕП	92	95	93
12.	Ifo индекс очекиваног повј. инвеститора – Њемачка	СЕП	86,4	86,3	86,8
13.	Gfk индекс повјерења потрошача – Њемачка	ОКТ	-22,5	-21,2	-21,9
14.	Индекс повјерења потрошача – Италија	СЕП	97,0	98,3	96,1
15.	Индекс повјерења потрошача – Француска	СЕП	92	95	93
16.	Малопродаја – Њемачка (Г/Г)	ЈУЛ	-	1,8%	-4,3%

17.	Малопродаја – Шпанија (Г/Г)	АВГ	1,4%	2,3%	1,1%
18.	Потрошња становништва – Француска (Г/Г)	АВГ	-0,6%	0,0%	-0,7%
19.	Произвођачке цијене – Финска (Г/Г)	АВГ	-	-2,3%	0,2%
20.	Произвођачке цијене – Шпанија (Г/Г)	АВГ	-	-1,3%	-1,6%
21.	Произвођачке цијене – Француска (Г/Г)	АВГ	-	-6,3%	-5,7%
22.	Произвођачке цијене – Италија (Г/Г)	АВГ	-	-1,1%	-1,6%
23.	Стопа незапослености – Њемачка	СЕП	6,0%	6,0%	6,0%
24.	Стопа незапослености – Финска	АВГ	-	7,5%	7,9%

САД

У фокусу тржишних учесника протекле недјеље је било објављивање стопе раста БДП у II кварталу и РСЕ дефлатора. На недјељном нивоу приноси америчких државних обавезница су забиљежили смањење на предњем крају криве, док су на средњем и крајњем дијелу исти благо повећани. Подаци о БДП-у су указали на јачање економије САД у II кварталу, док је податак о РСЕ дефлатору указао на смањење инфлаторних притисака у августу. Кашкари, предсједник Феда из Минијаполиса, залаже се за смањење референтне каматне стопе за још 50 базних поена до краја године, наводећи хлађење инфлације на ниво близу Федовог циља од 2%, као и сигнале слабљења тржишта рада. Предсједник Феда из Чикага Голзби очекује “много више смањења каматних стопа у наредној години“ како би се постигло “меко слијетање“ америчке економије, а чиме би се контролисала инфлација без посљедица на тржиште рада. Голзби се залаже за даља смањења каматних стопа, како би се уравнотежио двоструки мандат Феда, напомињући да је референтна стопа Феда “100 базних поена изнад неутралне стопе“. Предсједник Феда из Атланте Бостик подржава почетак циклуса значајног смањења каматних стопа како би се уравнотежила инфлација и ризици запошљавања, али упозорава на велика смањења због неизвјесности око неутралне стопе и потенцијалног поновног избијања инфлације.

Агенција за додјелу кредитног рејтинга Moody's је упозорила да би кредитни рејтинг САД (Ааа – највиши ниво на њиховој скали) могао да буде под сумњом уколико сљедећи предсједник буде игнорисао повећање буџетског дефицита. Економија САД ће успорити идуће године, али ће се избјећи рецесија јер је Фед почео са циклусом смањења каматних стопа, објављено је у најновијим прогнозама ОЕСД. Прогнозирана стопа раста економије САД за ову годину је остала непромијењена на нивоу од 2,6%, док је за 2025. годину смањена на 1,6% са раније прогнозираних 1,8%.

Према резултатима истраживања Блумберга за септембар, економски аналитичари прогнозирају да ће економија САД у текућој години забиљежити експанзију по стопи од 2,6%, док се за 2025. и 2026. годину прогнозирају стопе од 1,8% и 2,0%, респективно. Прогнозирана стопа инфлације за текућу годину је задржана на нивоу од 2,9%, док је за наредну годину благо смањена на 2,2% са претходно прогнозираних 2,3%. Већина анкетираних економиста очекује да ће Фед смањити референтну каматну стопу за 25 базних поена на новембарској сједници, док вјероватноћа рецесије у наредних 12 мјесеци износи 30%.

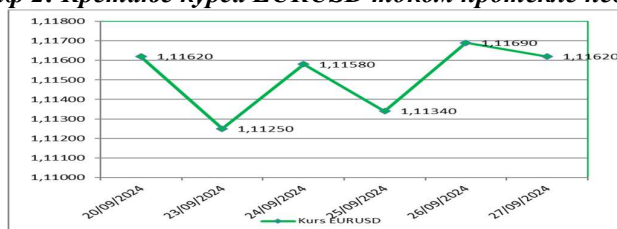
Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	БДП (Q/Q) – годишњи ниво – фин.	II квартал	2,9%	3,0%	1,6%
2.	Лична потрошња – фин.	II квартал	2,9%	2,8%	1,9%
3.	РСЕ дефлатор (Г/Г)	АВГ	2,3%	2,2%	2,5%
4.	Индекс личних прихода	АВГ	0,4%	0,2%	0,3%
5.	Индекс личних расхода	АВГ	0,3%	0,2%	0,5%
6.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ	21. сеп	223.000	218.000	222.000
7.	Континуирани захтјеви незапослених за помоћ	14. сеп	1.828.000	1.834.000	1.821.000
8.	Индекс потрошачког повјерења	СЕП	104,0	98,7	105,6
9.	Број захтјева за хипотекарне кредите	20. сеп	-	11,0%	14,2%
10.	PMI индекс прерађивачког сектора II	СЕП	48,6	47,0	47,9
11.	PMI индекс услужног сектора II	СЕП	55,2	55,4	55,7

Одричање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може да наступи као посљедица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле недјеље

Курс EURUSD је на крају недјеље забиљежио исти ниво као и почетком исте (1,1162).

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Британске компаније су објавиле да су забиљежиле спорији раст овог мјесеца. Економија расте по стопи од 0,3% на кварталном нивоу, што је упола мање од раста који је имала раније ове године, али ипак боље него у претходне двије године. Постоји забринутост због предстојећег објављивања буџета, заказаног за 30. октобар, и планова нове канцеларке Ривс у вези са порезима и потрошњом. Упозорења Лабуристичке владе допринијела су и јачању GBP у односу на USD од почетка године без обзира на недавна истраживања која показују пад оптимизма међу потрошачима и фирмама. Без обзира на увјеравања премијера Стармера и канцеларке Ривс да неће бити повећања реалних трошкова и пореза на штедњу, повјерење остаје на ниском нивоу, нарочито међу старијом популацијом.

Гувернер ВоЕ Бејли је изјавио да ће се каматне стопе постепено кретати према неутралној стопи и сматра да их је потребно постепено смањивати, те не очекује да ће се те стопе вратити на историјски ниске нивое близу 0. Након што је на претходном састанку задржала референтну каматну стопу на 5%, економисти очекују да би ВоЕ могла исту да смањи на сљедећем састанку у новембру на 4,75%. Чланица MPC ВоЕ Грин је апеловала на ВоЕ да опрезно поступа приликом одлучивања о смањењима каматних стопа јер постоји могућност дуготрајних инфлаторних притисака. Главни економиста OECD Переира је предложио да Велика Британија ревидира своја фискална правила, која су тренутно усмјерена више на краћи рок, како би се омогућило веће јавно инвестирање које подстиче раст. OECD је повећао прогнозе раста за Велику Британију на 1,1% у 2024. години (у мају је прогнозирано 0,4%).

Премијер Стармер намјерава да поново успостави везе са ЕУ, те ће се састати са предсједницом Европске комисије Урсулом вон дер Лијен 2. октобра како би разговарали о односима ЕУ и Велике Британије након Брехита, са Чарлсом Мичелом, предсједником Европског савјета и са предсједницом Европског парламента, Робертом Метсола.

Расположиви доходак британских домаћинстава смањен је током три године након пандемије, а према подацима Бригхтмине-а, британски послодавци су повећали запосленима плате за 4% у просјеку у три мјесеца до августа, што је најмање од 2022. године. Ово је у складу са осталим подацима, који показују успоравање раста плата, док се ниво инфлације приближава циљном нивоу ВоЕ. Британски малопродавци су пријавили најбржи раст продаја од маја. Без обзира на ово, продаје су ипак испод нормалног нивоа за овај период године.

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период	
1.	PMI прерађивачког сектора П	СЕП	52,2	51,5	52,5
2.	PMI услужног сектора П	СЕП	53,5	52,8	53,7
3.	PMI композитни П	СЕП	53,5	52,9	53,8

Током протекле недјеље GBP је апрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,83794 на ниво од 0,83467. GBP је апрецирала и у односу на USD, па је курс GBPUSD повећан са нивоа од 1,3321 на ниво од 1,3374.

ЈАПАН

Тржиште у Јапану је у понедељак било затворено због празника. Током недеље фокус је био на изборе за вођу ЛДП странке, који су одржани у петак и на којима је побједу однио бивши министар одбране Ишиба. Он ће преузети функцију премијера. ЈРУ је ојачао у петак након објављивања вијести о избору Ишибе, који је познат по критиковању агресивне монетарне стимулације, те аналитичари сматрају да би његова побједа могла да олакша пут ВоЈ ка повећавању каматних стопа. Ишиба је истакао потребу за потпуним изласком из дефлације и заузео се за повећање плата у циљу остајања на путу економског опоравка. Нагласио је и потребу да се потрошња опорави, као и да се домаћинства заштите од раста инфлације. Циљ му је да настави Кишидину политику повећавања дохотка домаћинстава кроз повећавање плата. Подржава независност ВоЈ и пут нормализације монетарне политике. У интервјуу за Fuji TV је позвао ВоЈ да настави са политиком монетарних олакшица. Подржаће програме изузећа од пореза и намјерава да расформира Доњи дом већ на почетку свог мандата.

Гувернер Уеда је изјавио да сматра да је повећавање каматних стопа оправдано, уколико тренд инфлације буде у складу са очекивањима, али је сигнализовао и да се не жури са даљим повећањима. Познато је да су превирања на глобалном финансијском тржишту уследила убрзо након јулског састанка, те су многи чланови МРС након тога изјавили да је потребно да се пажљиво посматра утицај тржишних кретања на инфлацију.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

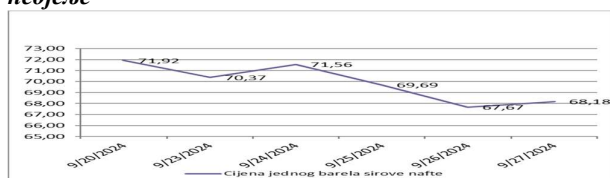
Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно	Претходни	
			стање	период	
1.	PMI прерађивачког сектора П	СЕП	-	49,6	49,8
2.	PMI услужног сектора П	СЕП	-	53,9	53,7
3.	PMI композитни П	СЕП	-	52,5	52,9
4.	PMI услужног сектора	АВГ	2,6%	2,7%	2,7%
5.	Продаје широм земље (Г/Г)	АВГ	-	3,9%	5,5%
6.	Поручбине машинских алата (Г/Г) Ф	АВГ	-3,5%	-3,5%	8,4%
7.	Инфлација у Токију (Г/Г)	СЕП	2,2%	2,2%	2,6%
8.	Темељна инфлација у Токију (Г/Г)	СЕП	1,6%	1,6%	1,6%
9.	Водећи индекс Ф	ЈУЛ	109,5	109,3	109,1
10.	Коинцидирајући индекс Ф	ЈУЛ	117,1	117,2	114,1

ЈРУ је током протекле недеље апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 160,59 на ниво од 158,79. ЈРУ је апрецирао и у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио пад са нивоа 143,85 на ниво од 142,21.

НАФТА И ЗЛАТО

Цијена једног барела сирове нафте на отварању тржишта у понедељак је износила 71,92 USD (64,43 EUR). Почетком недјеље цијена нафте је смањена упркос томе што је током трговања билежила раст који је био подржан забринутошћу због ескалације сукоба између Израела и Хезболаха, као и шпекулацијама о потенцијалном кинеском економском стимулансу. Осим тога, потенцијални ураган на обали Мексичког зајева пријети прекидом у снабдијевању, те је приморао енергетске компаније да предузму мјере предострожности, што иде у прилог расту цијене овог енергента. У уторак је раст цијене нафте био подржан најавама кинеских власти о разним мјерама стимулације привреде, као и наставаком ескалације сукоба на Блиском истоку. Средином недјеље цијена нафте је смањена за преко 2% у односу на претходни дан, након што је на тржишту дошло до повећане аверзије према ризику. ОПЕС је удвостручио прогнозе да ће глобална потражња за нафтом наставити расти за отприлике 18% на 120,1 милион барела дневно до 2050. године, што је екстремна процјена, а научници сматрају да би евентуална реализација ове прогнозе довела до климатске катастрофе. API је објавио да су залихе сирове нафте у САД прошле недјеље смањене за 4,34 милиона барела. Према подацима које је објавила EIA, залихе сирове нафте у САД су прошле недјеље смањене за 4,47 милиона барела, на најнижи ниво од априла 2022. године. У четвртак је настављено смањење цијене овог енергента због вијести да је Саудијска Арабија спремна одустати од своје незваничне цијене од 100 USD по барелу јер планира повећати производњу, што указује на прихватање нижих цијена нафте. Саудијска Арабија је, заједно са седам других чланица ОПЕС+, одгодила смањење производње које је првобитно планирано за октобар, што је изазвало шпекулације о будућем повећању производње. Крајем недјеље цијена нафте се стабилизовала, те је у петак забиљежен њен благи раст. На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте је износила 68,18 USD (61,08 EUR), што представља пад од 5,20% на недјељном нивоу.

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле недјеље

Одржање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може да наступи као последица коришћења или немогућности коришћења информација, материјала или садржаја, или за последице одлука донесених на основу њих.

На отварању лондонске берзе метала у понедељак цијена једне fine унце злата је износила 2.621,88 USD (2.348,93 EUR).

Цијена злата је током протекле недјеље наставила билежити раст. Почетком недјеље цијена овог племенитог метала је повећана под утицајем повећаних геополитичких ризика, изненадног смањења референтне каматне стопе у Кини, коментара званичника Федералних резерви који се залажу за даље смањење каматних стопа, те слабих података о РМI индексима у ЕУ и Великој Британији. У уторак је цијена злата достигла нове рекордно високе нивое под утицајем смањења приноса америчких државних обавезница и депресијације USD, а након објављивања лошијих од очекиваних података о потрошачком повјерењу у САД. Раст цијене овог племенитог метала додатно је био подржан вијестима да је Кина увела мјере за борбу против успоравања економског раста. Уз то, ескалација геополитичких тензија на Блиском истоку повећава привлачност злата као активне сигурног уточишта, те доприноси расту цијене овог племенитог метала. Средином недјеље цијена злата се кретала у уском распону, а значајнији раст током трговања у четвртак је услиједио након објављивања позитивних података о стопи раста економије САД.

Цијена злата је током трговања у петак забиљежила смањење, које је иницијално било израженије након што је Универзитет из Мичигена објавио индекс повјерења за септембар.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 2.658,24 USD (2.381,51 EUR), што представља повећање од 1,39% на недјељном нивоу.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле недјеље

